

Nader onderzoek vleermuizen en steenmarter - Langbroekerdijk 15b Driebergen-Rijsenburg

otte
GROEN ADVIES

Nijverdal, 25 oktober 2022
Projectnummer 22.67

Colofon

Door	Otte Groenadvies BV Brilsweg 1a 7441 BV Nijverdal
Telefoonnummer:	06 18 95 19 55
E-mail:	tjitske@ottegroenadvies.nl
Internet	www.ottegroenadvies.nl
Project	22.67
Auteur:	T.M. Stam – Propedeuse Hoger Beroepsonderwijs en
Natuurbeheer	
Gecontroleerd:	Ing. P. Otte
Datum	25 oktober 2022
Status:	Definitief

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Otte Groenadvies accepteert derhalve op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Otte Groenadvies uitgevoerde onderzoek neemt.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1. Aanleiding	4
1.2. Doel.....	4
1.3. Huidige situatie.....	4
2. Wetgeving	6
3. Methodiek.....	7
3.1. Werkwijze vleermuizenonderzoek	7
3.2. Werkwijze steenmarter.....	7
4. Resultaten	9
4.1. Resultaat vleermuizen.....	9
4.1.1. Onderzoeksdata	9
4.1.2 Aanwezigheid vleermuizen.....	10
4.2. Resultaat steenmarter	12
5. Conclusie	13
5.1 overzicht beschermde soorten.....	13
5.2 Aanbevelingen.....	13
6. Geldigheid	14
7. Bibliografie.....	15
Bijlage	16
BIJLAGE 1: Wettelijk kader Wet natuurbescherming - Soortbescherming	16

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

In de ruimtelijke plannen is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten Wet natuurbescherming (hierna Wnb). Met andere woorden, in het ruimtelijke ordeningstraject dient aangetoond te worden dat het plan uitvoerbaar is. In dit kader is een quickscan flora en fauna uitgevoerd voor de voorgenomen amovatie van de bestaande bebouwing (Otte Groenadvies, 2019).

Uit de quickscan is naar voren gekomen dat het plangebied mogelijk fungeert als vaste rust- en/of verblijfplaats voor vleermuizen (gewone-, ruige- en kleine dwergvleermuis) en steenmarters. Indien dat het geval is, heeft de ruimtelijke ingreep consequenties voor deze soorten en worden mogelijk verbodsbepalingen uit de Wnb overtreden. Om deze reden is geadviseerd om een nader onderzoek uit te voeren naar de functionaliteit van het plangebied voor deze soorten.

1.2. Doel

Dit onderzoek zal antwoord geven op de volgende vragen

Vleermuizen:

- Welke soorten vleermuizen komen momenteel voor in het plangebied?
- Welke functies heeft het plangebied voor de aanwezige vleermuizen?
- Leidt de ingreep tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wnb?

Steenmarter:

- Zijn er steenmarters aanwezig?
- Welke functie(s) heeft de planlocatie voor deze soort?
- Welke wettelijk belang is er waardoor de activiteiten moeten worden uitgevoerd?
- Welke eigenschappen van het object of gebied moeten gemitigeerd of gecompenseerd worden?

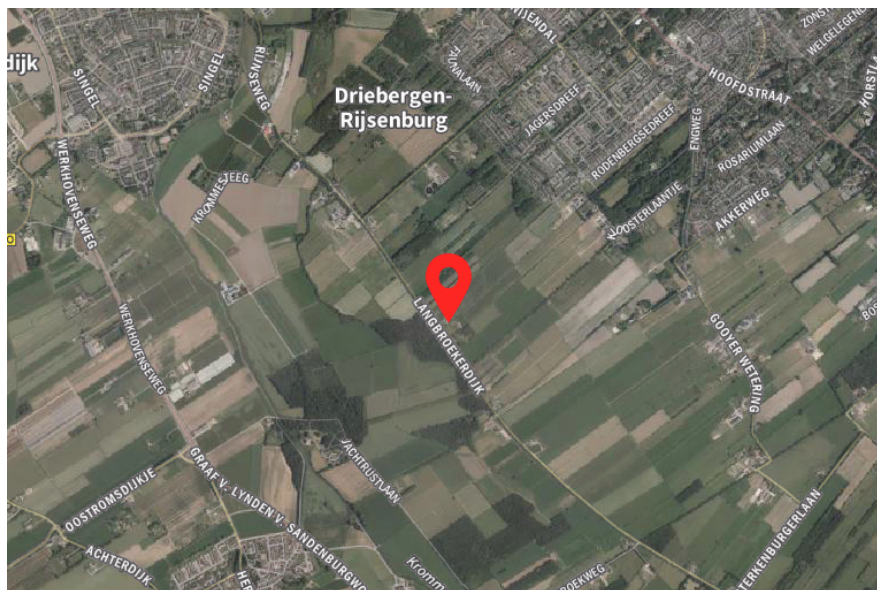
- Is een ontheffing Wnb nodig om de werkzaamheden uit te kunnen voeren?

1.3. Huidige situatie

De planlocatie ligt in het buitengebied van Driebergen-Rijsenburg. Ten noorden ligt de plaats Driebergen-Rijsenburg en ten zuidoosten loopt langs het perceel de Rodenbergsche Vaart. Ten zuiden langs de planlocatie loopt de Langbroekerwetering met daarachter de Kromme Rijn, het Amsterdams Rijnkanaal en de Lek.

Het te onderzoeken object betreft de aanbouw aan de schuur. Op het perceel staat verder een schuur, een overkapping, een kippenhok en een woning.

Ten zuidoosten van de planlocatie langs de schuur en om de woning is een siertuin aanwezig. Hierin zijn algemeen voorkomende soorten aanwezig als conifeer en hortensia. Ten noorden is langs de grens van de planlocatie staat een haag van laurier en ten noordoosten is een kleine boomgaard met appels en peren aanwezig. Onder de boomgaard en ten zuiden van de schuur ligt gazon. In de kruidlaag rondom het perceel staan soorten als boerenwormkruid, zilverschoon en klavers.

Afbeelding 1 & 2. Locatie plangebied (rood) (Google, z.d.) (Pdok, z.d.)

2. Wetgeving

De Wnb regelt de bescherming van het in het wild voorkomende planten en dieren en de bescherming van gebieden. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en beschermde planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld. Daarnaast is het niet toegestaan om de directe leefomgeving van beschermde soorten, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren (artikelen 3.1, 3.5 en 3.10). Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren (algemene zorgplicht, artikel 1.11).

De verbodsbepalingen, die handelingen die het voortbestaan van planten en diersoorten in gevaar kunnen brengen verbieden, is een belangrijk onderdeel in de Wnb. Deze verboden zorgen ervoor dat in het wild levende soorten, zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Deze verschillen per beschermingsgroep. De Wnb kent drie verschillende beschermingsregimes:

- Vogelrichtlijnsoorten;
- Habitatrichtlijnsoorten;
- Andere soorten.

De provincies hebben in haar verordeningen uit de lijst van 'andere soorten' diersoorten aangewezen waarvoor een vrijstelling geldt en dus geen ontheffing van verbodsbepalingen voor hoeft te worden aangevraagd. Deze lijst met vrijgestelde soorten is per provincie anders. De zorgplicht is wel van toepassing. Bij ruimtelijke plannen, met mogelijke gevolgen voor beschermde planten en dieren, is het verplicht om vooraf te toetsen of deze kunnen leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen. Wanneer dat het geval dreigt te zijn, moet onderzocht worden of er maatregelen (mitigatie en/of compensatie) genomen kunnen worden om dit te voorkomen of om de gevolgen voor beschermde soorten te verminderen. Onder bepaalde voorwaarden geldt een

vrijstelling of is het mogelijk van het bevoegd gezag ontheffing van de verbodsbepalingen te krijgen voor activiteiten op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Deze ontheffing wordt slechts verleend indien:

- Er geen bevredigend alternatief is;
- Er is geen sprake is van een wettelijk belang;
- Geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstig staat van instandhouding van de soort.

Zie bijlage 1 voor het wettelijk kader van de soortenbescherming in de Wnb.

De Wnb beschermt ook een aantal planten en vissen die onder de Flora- en faunawet niet beschermd waren. Hiermee is rekening gehouden in onderliggende natuurtoets, zie verder in paragraaf 4.1 aanwezigheid beschermde soorten (Overheid, 2020).

3. Methodiek

In hoofdstuk 3 zal de werkwijze voor het vleermuizen onderzoek besproken worden waarna het overige onderzoek aan bod komen. In hoofdstuk 4 is een overzicht weergegeven van de uitgevoerde veldonderzoeken en de bijbehorende resultaten.

3.1. Werkwijze vleermuizenonderzoek

Methode

Tijdens het onderzoek is gewerkt volgens de richtlijnen voor het inventariseren van vleermuizen, die zijn opgesteld door het Vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus, het Vleermuizenprotocol 2021 (Netwerk Groene Bureaus, 2020).

De vleermuisdetector is bij het vleermuizenonderzoek een onmisbaar apparaat. Met dit apparaat worden de ultrasone geluiden van vleermuizen hoorbaar gemaakt. Door verschillen in klank, ritme en andere kenmerken is het mogelijk de verschillende soorten te onderscheiden en de aard van het gedrag te bepalen.

Tijdens het onderzoek is gebruik gemaakt van een batdetector Pettersson D 240x en de Elekon Batlogger M. De beide batdetectoren zijn ingezet als een 'hand-detector'. De Elekon Batlogger M maakt van het gehele spectrum volcontinue hoogwaardige digitale geluidopnamen, die alle waarnemingen van vleermuizen, onderzoeksdata, gps-coördinaten en weersomstandigheden ten tijde van het onderzoek registreert.

Gedurende de veldbezoeken is bij daglicht op de locatie gezocht naar sporen die duiden op aanwezigheid van vleermuizen zoals vleermuiskeutels, afgebeten insectenvleugels en vetsporen.

Het weer is van invloed op de activiteiten van vleermuizen en daardoor op de doelmatigheid van het inventariseren. Harde wind, langdurige regenval, dichte

mist en lage temperaturen zijn belemmerende factoren. Tijdens dergelijk weersomstandigheden wordt niet gewerkt.

Gedurende de veldbezoeken is het onderzoeksgebied en directe omgeving geïnterviewd om een goed beeld te krijgen van het gedrag en mogelijke verblijfplaatsen.

Onderzoeksmomenten

Onderzoek naar vleermuizen is te verdelen in het inventariseren van zomer-, kraam- en paarverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied. Per mogelijke functie is er onderzoek verricht conform het Vleermuisprotocol 2021 (Netwerk Groene Bureaus, 2020). De te verwachten soorten op deze planlocatie zijn de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en de kleine dwergvleermuis.

Zomer- en kraamverblijfplaatsen

In de periode 15 mei – 15 juli 2022 is het plangebied onderzocht op aanwezigheid van zomer- en kraamverblijfplaatsen van vleermuizen. Deze inventarisatie bestaat uit twee rondes, waarvan er één in de vroege ochtend is uitgevoerd. De opvolgende ronde heeft 's avonds plaatsgevonden vanaf zonsondergang.

Paarverblijfplaatsen

In de periode 15 augustus – 30 september 2022 zijn twee inventarisaties van twee uur uitgevoerd, teneinde paarverblijfplaatsen vast te stellen dan wel uit te sluiten. Deze inventarisatie bestaat uit twee rondes, waarvan er een circa een uur na zonsondergang en een rond middernacht zijn uitgevoerd.

3.2. Werkwijze steenmarter

Nader onderzoek op de steenmarter is maatwerk, veelal wordt deze uitgevoerd op basis van waarnemingen in de vorm van vraatsporen, uitwerpselen, loopsporen, kadavers en/of nestactiviteiten. Het onderzoek wordt uitgevoerd in

de actieve periode van de steenmarter, deze loopt van juni tot augustus/september en kan veelal gecombineerd worden tijdens overige onderzoeken (Zoogdiervereniging, z.d.).

4. Resultaten

In onderstaand is een overzicht weergegeven van de uitgevoerde onderzoeken, onderzoeksdata en omstandigheden tijdens het onderzoek naar vleermuizen en steenmarters. De veldbezoeken zijn uitgevoerd door F. Ockhuizen, onderzoeksbureau TEIA BV.

4.1. Resultaat vleermuizen

4.1.1. Onderzoeksdata

Tijdens de onderzoeksmomenten zijn er drie soorten vleermuizen waargenomen, namelijk:

Soort	Bijzonderheden: Verblijfplaatsen, vliegroutes, ect.
<i>Gewone dwergvleermuis</i>	Overvliegend/ Foeragerend
<i>Ruige dwergvleermuis</i>	Overvliegend
<i>Laatvlieger</i>	Overvliegend/ Foeragerend

Tabel 1. Waarnemingen soort en gebruik

<i>Voorjaaronderzoeken vleermuizen</i>		
<i>Datum</i>	24 mei 2022	16 juni 2022
<i>Onderzoeker(s)</i>	F. Ockhuizen	F. Ockhuizen
<i>Tijdstip onderzoeken</i>	21.39 uur/ 23.39 uur	03.18 uur/ 05.18 uur
<i>Zonsopkomst/ondergang</i>	21.39 uur	05.18 uur
<i>Eerste/Laatste waarneming</i>	22.07 uur Gewone dwergvleermuis	4.47 uur Laatvlieger
<i>Temperatuur</i>	12°C	14°C
<i>Windkracht</i>	1 Bf ZW	1 Bf NO
<i>Weertype</i>	Licht bewolkt	Helder

Tabel 2. Schematische overzicht onderzoeksmomenten (Zonsopgang, z.d.) (KNMI, z.d.)

<i>Najaaronderzoek vleermuizen</i>		
<i>Datum</i>	15 september 2022	26 september 2022
<i>Onderzoeker(s)</i>	D. Kaaken	W. Rietdijk
<i>Tijdstip onderzoeken</i>	21.00 uur/ 23.00 uur	22.00 uur/ 00.00 uur
<i>Zonsopgang</i>	19.54 uur	19.28 uur
<i>Temperatuur</i>	11°C	11°C
<i>Windkracht</i>	2 Bf N	2 Bf ZW
<i>Weertype</i>	Licht bewolkt	Licht bewolkt

Tabel 3. Schematische overzicht onderzoeksmomenten (Zonsopgang, z.d.) (KNMI, z.d.)

Tussen de onderzoeksmomenten in het najaar zitten niet de verplichte 20 dagen zoals vermeld in het vleermuisprotocol 2021 (Netwerk Groene Bureaus, 2020). Door een politieonderzoek die werd uitgevoerd op de onderzoekslocatie was het niet mogelijk het terrein te betreden op het moment dat het vleermuizenonderzoek was ingepland. De opdrachtgever heeft contact opgenomen met een medewerker van de Provincie Utrecht - Senior Beleidsmedewerker Team Vergunningverlening Natuur en Landschap. Het onderzoek en daarmee de onderzoeksinspanning wordt als voldoende verklaard wanneer:

- De onderzoeksronde in september onder optimale weersomstandigheden zijn uitgevoerd;
- In oktober er nog een extra onderzoeksronde wordt uitgevoerd onder optimale weersomstandigheden.

Aan de gestelde eisen is voldaan. De resultaten van de extra onderzoeksronde wordt in onderstaand tabel weergegeven.

Extra najaarsonderzoek vleermuizen

<i>Datum</i>	9 oktober 2022
<i>Onderzoeker(s)</i>	R. Zwijgers
<i>Tijdstip onderzoeken</i>	20.10 uur/ 22.10 uur
<i>Zonsondergang</i>	18.58
<i>Temperatuur</i>	10°C
<i>Windkracht</i>	2 Bf ZO
<i>Weertype</i>	Helder

Tabel 4. Schematische overzicht onderzoeksmomenten (Zonsopgang, z.d.) (KNMI, z.d.)

4.1.2 Aanwezigheid vleermuizen

Gedurende de veldbezoeken zijn in totaal drie vleermuissoorten waargenomen (zie afbeelding 5), namelijk: de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger.

Voorjaar

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is een sociale vleermuis en een echte cultuurvolger en daarom ook veel in de bebouwde omgeving te vinden. De verblijfplaatsen bevinden zich in of om gebouwen. In de levenscyclus van deze soort kennen zich meerdere periodes, zoals de winterslaap, paar- en balts periode en de kraamtijd. Voor elke periode worden verschillende eisen aan een verblijfplaats gesteld. In de verschillende perioden en in de loop van de seizoenen gebruiken ze een netwerk aan verschillende verblijfplaatsen, vliegroutes en jachtgebieden (BIJ12, 2017).

Tijdens de onderzoeksmomenten in het voorjaar is een individu overvliegend waargenomen. De vliegbeweging bevond zich vanachter het weiland het plangebied in en is via de schuur zijn weg vervolgt in westelijke richting de bomenlaan. Er zijn geen foeragerende gewone dwergvleermuizen aangetroffen

en er zijn geen verblijfplaatsen waargenomen. Zie afbeelding 3 voor de locatieaanduiding van de waarnemingen.

Laatvlieger

De laatvlieger is een vrij grote vleermuis met een verscheidenheid aan habitats. Favoriete foerageergebieden zijn graslanden, parken, open bosranden, tuinen en beboste gebieden. De laatvlieger is gebouwbewonend en maakt gebruik van open voegen tussen bakstenen tot een spouwmuur en dakpannen. De gebouwen die hiervoor worden gekozen staan vaak aan de rand van de bebouwde kom of in het buitengebied. Ook heeft de laatvlieger voorkeur voor oudere gebouwen (Vleermuizenwerkgroep, z.d.).

Enkele individuen zijn tijdens de onderzoeksmomenten in het voorjaar rondom de woning foeragerend waargenomen. Tijdens de onderzoeksmomenten zijn er geen verblijfplaatsen aangetroffen en overvliegende laatvliegers zijn niet gezien. Zie afbeelding 3 voor de locatieaanduiding van de waarnemingen.

Afbeelding 3. Locatie plangebied (rood) (Pdok, z.d.)

Najaar

Gewone dwergvleermuis

Tijdens het eerste onderzoeksmoment in het najaar is de gewone dwergvleermuis foeragerend waargenomen. De foerageerbewegingen bevonden zich ten zuidoosten van de planlocatie. Tijdens het extra onderzoeksmoment is de gewone dwergvleermuis slechts overvliegend waargenomen, de vliegbeweging bevond zich langs de schuur, en ging van noord naar oost. Tijdens de onderzoeksmomenten zijn geen paarverblijfplaatsen aangetroffen. Zie afbeelding 4 voor de locatieaanduiding van de waarnemingen.

Laatvlieger

De laatvlieger is tijdens het twee onderzoeksmoment slechts overvliegend waargenomen. De overvlieg bewegingen bevonden zich van oost naar west nabij de woning aan de zuidzijde van de planlocatie. Tijdens het extra onderzoeksmoment zijn enkele individuen van de laatvlieger foeragerend waargenomen. De foeragerende vleermuizen bevonden zich eveneens nabij de woning, ten zuiden van de planlocatie. Tijdens de onderzoeksmomenten in het najaar zijn geen paarverblijfplaatsen aangetroffen. Zie afbeelding 4 voor de locatieaanduiding van de waarnemingen.

Ruige dwergvleermuis

Ruige dwergvleermuizen jagen in vooral halfopen bosrijk landschap. Vaak jagen ruige dwergvleermuizen langs bosranden, door lanen, boven open plekken in bos en langs houtwallen. Waterpartijen en beschutte oevers in voedselrijke gebieden vormen een belangrijk aspect van de biotoop. Verblijfplaatsen bevinden zich zowel in bomen als gebouwen (Zoogdierenvereniging, z.d.).

Tijdens de eerste twee onderzoeksmomenten in het najaar is de ruige dwergvleermuis niet aangetroffen. Bij het uitvoeren van het extra onderzoeksmoment in het najaar is een individu slechts overvliegend waargenomen. De vliegbeweging bevond zich ten zuiden van de planlocatie. Tijdens de onderzoeksmomenten in het najaar zijn geen paarverblijfplaatsen aangetroffen. Zie afbeelding 4 voor de locatieaanduiding van de waarnemingen.

5. Conclusie

5.1 overzicht beschermde soorten

Soortengroepen	Aanwezigheid	Effecten	Aanbevelingen	Mits
Vleermuizen- verblijfplaatsen	niet	geen	geen	beperkt met lichtbelasting wordt omgegaan
Vleermuizen – vliegroute	niet	geen	geen	
Vleermuizen – foerageergebied	niet	geen	geen	
Steenmarter	niet	geen	geen	

5.2 Aanbevelingen

Vleermuizen

- *Verblijfplaatsen*: op basis van de verrichte onderzoeksinspanning kan het voorkomen van kraam/kolonie-, zomer- en paarverblijfplaatsen in het plangebied worden uitgesloten;
- *Vlieg- en migratieroute*: gezien de aantallen en frequentie waarop de vleermuizen gebruik maken van het plangebied als zijnde vliegroute, valt het gebruik van een essentiële vliegroute op basis van het huidige onderzoek uit te sluiten;
- *Foerageergebied*: boven- en nabij de planlocatie zijn foeragerende vleermuizen waargenomen. In de omgeving zijn vergelijkbare locaties aanwezig. De planlocatie is niet van essentieel belang voor deze soort.

Steenmarter

- *Verblijfplaatsen*: uit onderzoek blijkt dat de voorgenomen ontwikkelingen geen belang vertegenwoordigt voor de steenmarter. Hiervoor hoeft geen compensatieplan opgesteld te worden;
- *Foerageergebied*: op de planlocatie worden geen negatieve effecten verwacht op het foerageergebied;
- *Instandhouding*: de voorgenomen ontwikkeling heeft geen negatieve invloed op de gunstige staat van instandhouding van steenmarters. Voor de geplande werkzaamheden hoeft geen ontheffing worden aangevraagd.

6. Geldigheid

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijke geldende richtlijnen. Het bevoegd gezag hanteert de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten:

“Onderzoeksgegevens mogen maximaal drie jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet geldt, moeten de gegevens recenter zijn.”

Dit rapport gaat in op effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk een. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

7. Bibliografie

- BIJ12. (2017, Juli). *Kennisdocument gewone dwergvleermuis*. Opgeroepen op mei-oktober 2022, van <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-004-Kennisdocument-Gewone-dwergvleermuis-1.0.pdf>
- Google. (z.d.). *Online kaarten*. Opgeroepen op mei-oktober 2022, van <https://www.google.nl/maps>
- KNMI. (z.d.). *Koninklijk Nederlands Metreologisch Instituut*. Opgeroepen op mei-oktober 2022, van <https://www.knmi.nl/nederland-nu/weer/verwachtingen>
- Netwerk Groene Bureaus. (2020, Oktober 28). *Vleermuizenprotocol 2021*. Opgeroepen op mei-oktober 2022, van <https://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>
- Otte Groenadvies. (2019, oktober 30). 21.116 Quicksan flora en fauna Langbroekerdijk 15b Driebergen-Rijsenburg.
- Overheid. (2020, januari 1). *Wet Natuurbescherming*. Opgeroepen op mei-oktober 2022, van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2020-01-01>
- Pdok. (z.d.). *Online kaarten*. Opgeroepen op mei-oktober 2022, van <https://www.pdok.nl/viewer/>
- Vleermuizenwerkgroep. (z.d.). *Laatvlieger*. Opgeroepen op mei-oktober 2022, van <https://www.vleermuizeninbrabant.nl/vleermuizen/laatvlieger-2>
- Zonsopgang. (z.d.). *Zonsopgang/Zonsondergang*. Opgeroepen op mei-oktober 2022, van <https://www.zonsopgangzonsondergang.nl/hoe-laat-donker/>
- Zoogdierenvereniging. (z.d.). *Ruige dwergvleermuis*. Opgeroepen op mei-oktober 2022, van <https://www.zoogdierveniging.nl/zoogdiersoorten/ruige-dwergvleermuis>
- Zoogdierveniging. (z.d.). *Steenmarter*. Opgeroepen op mei-oktober 2022, van <https://www.zoogdierveniging.nl/zoogdiersoorten/steenmarter>

Bijlage

BIJLAGE 1: Wettelijk kader Wet natuurbescherming - Soortbescherming

De Wnb is op 1 januari 2017 in werking getreden. De wet is in de plaats gekomen van de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. De wet is ingedeeld in hoofdstukken en kent een algemeen deel (hoofdstuk 1), delen over Natura 2000-gebieden (hoofdstuk 2), soorten (hoofdstuk 3), houtopstanden, hout en houtproducten (hoofdstuk 4), verder delen die gaan over vrijstellingen, beschikkingen en verplichtingen (hoofdstuk 5), financiële bepalingen (hoofdstuk 6), handhaving (hoofdstuk 7), overige bepalingen (hoofdstuk 8) en tot slot een beschrijving van het overgangsrecht (hoofdstuk 9) en een beschrijving van de wijziging van overige wetten (hoofdstuk 10). In navolgende paragrafen is een samenvattende beschrijving van het onderdeel soortbescherming gegeven, wat relevant is voor onderliggende toetsing (Overheid, 2020).

Categorieën

De wet maakt onderscheid in drie categorieën van beschermde soorten, namelijk:

- Vogelrichtlijnsoorten
- Habitatrichtlijnsoorten
- Andere soorten

Vogelrichtlijnsoorten

Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn zijn in Nederland beschermd. De soorten van artikel 1 van Vogelrichtlijn zijn alle vogelsoorten die op het Europese grondgebied van de lidstaten van de EU voorkomen. Het deel daarvan dat van nature in Nederland voorkomt, is dus beschermd (art. 3.1 lid 1).

Habitatrichtlijnsoorten

In deze categorie vallen alle in het wild levende dieren zoals genoemd in:

- Bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn,
- Bijlage II bij het Verdrag van Bern of;
- Bijlage I bij het Verdrag van Bonn; (art. 3.5 lid 1) en (in hun natuurlijke verspreidingsgebied) planten van soorten, genoemd in:
- Bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of;
- Bijlage I bij het Verdrag van Bern; (art. 3.5, lid 5)

De bijlagen zijn zeer uitgebreid en er staan ook veel soorten in genoemd die van nature niet in Nederland voorkomen.

Andere soorten

Naast de soorten waarvan de bescherming op Europees niveau verplicht is gesteld, is er ook een aantal soorten op nationaal niveau beschermd. Dit is dus een “nationale kop” op de Europese bescherming. Het gaat hierbij om soorten die zeer zeldzaam en/of bedreigd zijn en waarvan het duurzaam voortbestaan niet is verzekerd als er geen beschermingsmaatregelen worden getroffen. De soorten waar het om gaat zijn opgenomen op de bijlage bij de wet (art. 3.10, lid 1 onder a en c).

Verbodsbepalingen: Ten aanzien van vogels verbiedt de wet het opzettelijk doden of vangen (art. 3.1 lid 1), het opzettelijk vernielen van nesten, rustplaatsen en eieren (art. 3.1 lid 2), het rapen of onder zich hebben van eieren (art. 3.1 lid 3) en het opzettelijk storen van vogels (art. 3.1 lid 4). Het verbod tot opzettelijk storen geldt niet in het geval de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort (art. 3.1 lid 5).

Ten aanzien van de overige Europees beschermde diersoorten verbiedt de wet het opzettelijk doden of vangen (art 3.5 lid 1), het opzettelijk verstoren (art 3.5 lid 2), het opzettelijk vernielen of rapen van eieren (art 3.5 lid 3) en het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen (art 3.5 lid 4). Ten

aanzien van de Europees beschermde plantensoorten verbiedt de wet het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen en vernielen (art 3.5 lid 5).

Ten aanzien van de nationaal beschermde diersoorten geldt slechts een verbod op het opzettelijk doden of vangen (art 3.10 lid 1 onder a) en het opzettelijk beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen (art 3.10 lid 1 onder b). Ten aanzien van de nationaal beschermde plantensoorten geldt een verbod op het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen (art 3.10 lid 1 onder c).

Gedragscodes, vrijstellingen en ontheffingen

Gedragscode

De in het voorgaande beschreven verbodsbepalingen zijn niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd volgens een door de minister van EZ vastgestelde gedragscode (art. 3.31 lid 1). Het moet dan gaan om handelingen die plaatsvinden in het kader van:

- a. een bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- b. een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw;
- c. een bestendig gebruik;
- d. ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Vrijstelling

Provinciale staten en de minister van EZ kunnen vrijstelling verlenen van de verbodsbepalingen (art 3.3 lid 2- 4; 3.8 lid 2-5, 3.10 lid 2). Voor zover het gaat om de hiervoor beschreven verbodsbepalingen, kan in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting een ontheffing worden verleend op de verbodsbepalingen van artikel 3.1, 3.5 en 3.10, dus ten aanzien van alle beschermde soorten. Een vrijstelling mag alleen worden verleend wanneer aan

bepaalde voorwaarden is voldaan. Deze zijn gelijk aan de voorwaarden waaronder een ontheffing verleend kan worden (zie hieronder).

Voor welke soorten een vrijstelling geldt, verschilt per bevoegd gezag (ministerie van EZ en de afzonderlijke provincies). De lijst met vrijgestelde soorten van het ministerie is alleen van toepassing op handelingen waarvoor de minister van EZ het gevoegd gezag is. Voor handelingen waarvoor Gedeputeerde Staten het bevoegd gezag zijn, geldt de vrijstellingslijst van de betreffende provincie.

Ontheffing

Voor soorten waarvoor (in de betreffende provincie) geen vrijstelling geldt, moet wanneer niet volgens een gedragscode wordt gewerkt een ontheffing worden aangevraagd wanneer er een handeling wordt uitgevoerd waardoor een verbodsbepalingen van artikel 3.1, 3.5 of 3.10 van de Wnb wordt overtreden (art 3.3 lid 1,3; 3.8 lid 1,3, 3.10 lid 2). Of deze ontheffing kan worden verleend, hangt af van of men kan voldoen aan de voorwaarden. Deze voorwaarden verschillen per categorie.

De eerste eis die wordt gesteld, is dat er geen andere bevredigende oplossing mag zijn. Dat betekent - ook in combinatie met de in artikel 1.11 beschreven zorgplicht - wanneer een overtreding redelijkerwijs te voorkomen is en ontheffing niet mogelijk is. De werkzaamheden moeten dan op zodanige wijze worden uitgevoerd dat er geen overtreding van de wet plaatsvindt. Te denken valt aan het kappen van bomen buiten het broedseizoen, of het afzetten van en het wegvangen van soorten in het werkgebied.

Verder kan een ontheffing alleen worden verleend wanneer is aangetoond dat er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soort. Daarnaast gelden er per categorie verschillende aanvullende voorwaarden.

Voor Vogelrichtlijnsoorten kan alleen een ontheffing worden verleend: (art 3.3 lid 4):

1. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
2. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
3. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
4. ter bescherming van flora en/of fauna;
5. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
6. om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor Habitatrichtlijnsoorten kan alleen een ontheffing worden verleend: (art 3.8 lid 5):

1. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitat;
2. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
3. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
4. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
5. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing

of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor de andere soorten gelden de voorwaarden die gelden voor de overige Europees beschermde soorten, aangevuld met: (art 3.10 lid 2):

6. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
7. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
8. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
9. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
10. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
11. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
12. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
13. in het algemeen belang.

Aanhaken bij de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO)

Er kan voor worden gekozen geen ontheffing Wnb aan te vragen, maar de toestemming aan te laten haken bij de Omgevingsvergunning. In dat geval dient het betreffende onderzoek bijgevoegd te worden bij de aanvraag Omgevingsvergunning. Het bevoegd gezag voor de Omgevingsvergunning vraagt vervolgens een verklaring van geen bedenking (vvgb) aan bij het bevoegd gezag

Wnb. De voorwaarden waaronder de vvgb wordt afgegeven maken vervolgens onderdeel uit van de Omgevingsvergunning.

Wanneer ervoor wordt gekozen de toestemming Wnb niet aan te laten haken, moet de ontheffing Wnb zijn aangevraagd voordat de Omgevingsvergunning wordt aangevraagd (Overheid, 2020).